

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

ANADOLU GARAJI (1970) FAKİR BAYKURT (1929-1999)

İçindekiler

Anadolu Garajı
Bir Sepet Para
Miyase'nin Ateşi
Kırlarımızdaki Keklikler
Bankacı
Koyun Kredisi
Köy Mühürü
Dağlarda Doğuracağım
Heykel
Dozerciler
Kanadalar
Kuloba'dan Bildiri
Ekin Arasında
Kayadaki Bal
Ardıçlı Kaya
Gözleme
Nato Yolu

Hakkında

"*Anadolu Garajı* isimli hikâye kitabı başında 'Sanatın Bugünkü Devrimci Görevi' başlığıyla 17 sayfalık bir girişin yer aldığı bir bölümle Bilgi Yayınevince basılır. Eylem içindeki bir yazar olarak Baykurt, yazarlığına zarar getirmeden ülkü ve inancının ana düşüncelerini sürdürür. 16 hikâye içinde açık bir eleştiri yükü taşıyanların dışında içe dokunan birkaçı *Anadolu Garajı*, 'Gözleme', 'Dağlarda Doğuracağım' çok ince bir mizahın etkili ölçüsüyle beslenen hikâyeler gerçekten güzel bir güç kazanır. Fakir Baykurt *Anadolu Garajı* adlı hikâye kitabında romanlarında gösterdiği başarıya ulaşamaz. En büyük eksiği hikâyelerini röportaj havasından kurtaramamasıdır. Oysa yeni hikâyelerinde bu röportaj çizgisinin üstüne çıkmayı başarmış; kendisini köyün, kişilerin eylem ve sözlerinin tanığı olmaktan kurtarmıştır" (Yanardağ 2005, 115).

ANADOLU GARAJI

Detaylı Olay Örgüsü

Arif'in Oğlundan Buzağısını Geri Alması Deliviranlı Arif, oğluna vermiş olduğu buzağının kesileceğinden endişe ederek ilçeye gelmiştir. Oğluna, basımevindeki arkadaşlarına ziyafet düzenlemesi için, bir kuzu bıraktıktan sonra oradan ayrılmaya hazırlanır. Anadolu Garajı'na buzağıyla gelen Arif, şoför ve muavinle birlik buzağıyı bagaja yerleştirir. Buzağının yanına yerleştirildiği saç külçesinin sahibiyle Arif arasında düşük tansiyonlu bir tartışma yaşanır. Ardından yolcular otobüse doluşurlar ve yolculuğa çıkılır.

Köye Dönüş Sırasında Yaşananlar Gidilecek yolun bakımsızlığından ve kötülüğünden endişe eden şoför, oldukça dikkatli ve temkinli bir şekilde aracı sürer. Yolculuk sırasında bazı yolcular Arif'ten 10 20 30 papel karşılığında buzağısını satın almak isterler. Fakat Arif yolculara buzağının satılık olmadığını söyler. Otobüsün tekerlerine zincir takıldığı bir sırada buzağının oldukça çelimsiz ve ayakta

bile zor durduğu görülür. Fakat Arif, onun yalnızca bakıma ihtiyacı olduğunu söyler. Yolcular Arif'in üstündeki ceketini de satın almak isterler. Fakat Arif onlara hiçbir şey satmaz. Köye varılmasıyla birlikte Arif'in, şoföre kendisini rahatsız eden yolculara onları tanrı misafiri olarak ağırlayabileceğini söyler. Yolcular Arif'in durumuna kahkahalarla gülerler ve onu köye bıraktıktan sonra yola devam ederler. Arif, buzağısını eve getirdiği için oldukça mutludur.

Temalar

Ötekileşme Bir köylü olarak sahip olduklarının değerini fazlasıyla bilen Arif, kentliler tarafından sınıfsal olarak dışlanır. Buzağının gerekli bakımı görmesiyle güçleneceğinin ve üzerindeki ceketin ne kadar değerli olduğunun farkındadır. Fakat kentli yolcular ondan parayla her şeyini satın almaya çalışırlar. İlçeye yerleşmiş olan oğlunun da buzağının değerini bilmediğini fark eder ve onu onun elinden kurtarır.

Kişiler

Deliviranlı Arif (Sosyal) Anlatının başkişisi olan Arif, oğluna vermiş olduğu buzağınızı almak için onun yanına gider. Bir köylü olarak yolculuk sırasında yaşadıkları onun gözünden yansıtılır. Köylü sınıfını temsil eden anlatı kişisi, ilçede yaşayan kentsoylulaşmış anlatı kişileri tarafından ötekileştirilir.

Fakir “Yanak iniyordu, Deliviranlı Arif geldi tam o sırada. Omuzunda heybe, yanında oğlu, oğlunun yedeğinde buzağı vardı. Eski paltosunun etekleri yerde sürünüyordu Arif'in. Yaşlandıkça boyu kısalıyordu herhalde. Yıllardır aynı paltoydu. Yamatıp yamatıp giyiyordu. Otobüse yaklaşıncaya buzağınızı aldı oğlunun elinden” (Baykurt 2019, 3).

Kararlı “Gelenle gidenle haber sal. Bir eytaçlığınız olursa bildir!” dedi, savdı oğlunu. Diliyle dışının arasından da söğdü: “Bir buzağınızı çok gördü babasına, eşşeğin kunladığı! Ulan bunun aslını ben verdim sana, sipa, neden surat asıyorsun? Neyse, gene hoşçakal...” (Baykurt 2019, 3).

Kaba “Fazla dıngırdama! Yolculuk hali bu!” dedi. Saç külçesinin üstüne yerleştirdi buzağınızı” (Baykurt 2019, 3).

İnatçı “Şabanözü'nün dağ köylerinden bir yolcu: “Sat bana buzağınızı!” dedi Arif'e. “Satılık değil!” dedi Arif sertçe. “Sat! Otuz papel vereyim!” “Satılık değil dedim...” “Sat; yirmi papel vereyim!” Arif: “Satılık değil dedim ulaaan!” dedi. “Sat; ben beş papel vereyim!” dedi başka biri” (Baykurt 2019, 4).

Cömert “Aha şu kıyıda ev benimdir Murat Efendi!” dedi. “Araban bozulduğu zaman, gece gündüz deme, buyurup geliver yeğenim! Sana tavuk da keserim, horoz da! Pilav pişirtirim! Isıtırım güzelce seni...” (Baykurt 2019, 6).

Oğul Deliviranlı Arif'in oğlu, babasından almış olduğu buzağınızı ona geri verir ve basımevindeki arkadaşlarına ziyafet düzenlemek için kuzuyu kendisinde tutar.

Gelin Deliviranlı Arif'in gelini ve oğlunun eşidir.

Karapazarlı Şoför Murat Deliviranlı Arif'i köye götürün otobüsün şoförüdür.

BİR SEPET PARA

Kişiler

Sefer Ali Anlatının başkişisi olan Sefer Ali köyün ileri gelenlerinden biridir.

Şükrü Sefer Ali'nin askerden yüklü bir miktarda parayla köye dönen oğludur.

Ayşeli Sefer Ali'nin eşidir.

Eski Muhtar Hamdi Köyün eski muhtarıdır ve toprak sahibidir.

Ortahalli Elezoğlu Köyün orta halli anlatı kişilerinden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Sefer Ali'nin Rüyada Para Görmesi Kuşluk vaktinde evinin hayatında etrafı seyreden Sefer Ali, eve doğru gelen iki kızdan birinin elinde sepet olduğunu görür. Sefer Ali, tanrı misafiri olarak gördüğü kızları evinde ağırlar. Onlara, kendisiyle ya da oğluyla sevişmek için mi geldiklerini sorar. İki kız Sefer Ali'ye bir sepet bırakıp oradan ayrılır. Sepetin içinde ne olduğuna bakan Sefer Ali, onun ağzına kadar parayla dolu olduğunu görür.

Oğlunun Yüklü Bir Miktar Parayla Köye Gelmesi Un eleyen eşinin gürültüsüyle uyanan Sefer Ali, gördüklerinin rüya olduğunu anlar. Rüyasını başkalarına anlatması üzerine, rüyada gördüğü paraları hiçbir zaman elde edemeyeceği söylenir. Bir süre sonra Şükrü, yüklüce bir parayla köye geri döner. Sefer Ali oğluna paralarının olduğunu kimseye belli etmemesini söyler. Civar köylerde kumar oynamasını ve hem kazanıp hem de kaybetmesini söyler. Camiyi onartan Sefer Ali, köylüyü dine döndürür. Şükrü'nün kumardan çok para kazanmasının ardından, bir daha kumar oynamamaya söz verdiği öğrenilir. Bunun üzerine Şükrü bir köylü kızıyla evlenir.

Temalar

Toplumsal Sınıf Kaleme almış olduğu birçok eserinde olduğu gibi Fakir Baykurt, bu eserinde de köylü sınıfının durumuna ve sorunlarına ayna tutmuştur. Rüyasında bir sepet para kazandığını gören Sefer Ali, bir süre sonra oğlunun yüklü bir miktar parayla askerden döndüğünü görür. Varlıklarını kimseyle paylaşmamak ve zenginliklerini gizlemek isteyen aile, köylüleri çeşitli yalanlarla kandırıp oylar.

MİYASE'NİN ATEŞİ

Kişiler

Miyase Anlatının kadın başkışisi, güzelliği nedeniyle bütün Esethanlı köyüne kendisinden bahsettirmektedir.

Arif Miyase'nin eşidir ve kemik erimesine yakalanmıştır.

Kabzımal Zülfikar Kabzımallık yapan anlatı kişisi Esethanlı köyünü sömürmektedir.

Detaylı Olay Örgüsü

Esethanlıların Sömürülüşü Yüzlerce tarlaya bölünmüş olan Esethanlı köyünün bostanlarında yetiştirilen ürünleri, kabzımal Zülfikar alıp satmaktadır. Ucuz fiyatta mal alıp satan Zülfikar, kısa sürede zenginleşmiştir. Esethanlı köylüleriye mesnetsiz tartışmalar ve dedikodularla uğraşmaktan bir türlü bir araya gelememişlerdir.

Miyase'yle İlgili Dedikodular Miyase'yle ilgili türlü dedikodular çıkaran yerliler, günlerdir evden dışarı çıkmamış olan Arif'le sürekli seviştiğini düşünürler. Miyase'nin hamile kalmamış olmasını Arif'in radyodan öğrendiği bilgilere bağlarlar. Fakat Arif'in ayağındaki rahatsızlıktan dolayı evden çıkmadığını bilmezler. Arif hastaneye götürülür ve dokuz hafta tedavi görür. Kemik erimesi olduğunun anlaşılması üzerine köylüler, Miyase'nin onu ateşiyile erittiğini söylemeye başlarlar.

Temalar

Toplumsal Sınıf Aralarındaki mesnetsiz tartışmalardan ve çatışmalardan dolayı bir araya gelememiş olan Esethanlılar, yıllar boyunca Kabzımal Zülfikar gibi komisyoncular tarafından sömürülmüşlerdir. Fakat bunun farkında olmayan ya da bu konuyla hiç ilgilenmeyen Esethanlılar, insanın en ilkel dürtüleri olan cinselliğin güdümünde bütün hayatlarını geçirmektedirler. Miyase'yle Arif arasındaki ilişki, köylüler arasındaki en önemli sohbet konusudur.

KIRLARIMIZDAKİ KEKLİKLER

Kişiler

Şükrü Anlatıcının halasının oğludur. Anlatıcıyla birlikte aynı tarihte okula başlar ve askere gider. Birlikte birçok işe girip çıkarlar.

Anlatıcı Ben-öyküsel anlatıcıdır ve anlatının başkişisidir.

Niyazi Anlatıcının kardeşidir.

Zehra Yenge Asarcıklı Yasin Çavuş'un eşi.

Detaylı Olay Örgüsü

İki Arkadaşın Askere Gitmeleri Halasının oğlu Şükrü'yle aynı yıl aynı okulda eğitime başlamış ve aynı yıl askere gitmiş anlatıcı, onu kendine kardeşi Niyazi'den daha yakın görür. Askere gitmeden önce birlikte Konalı Pazarı'nda çalışmış, oduna, çifteye ve ava gitmişlerdir. Kore ve Vietnam savaşları nedeniyle askerlikleri biraz uzamıştır.

Geri Döndüklerinde Kaybettikleri Şeyleri Fark Etmeleri Aynı tarihlerde köye dönen ikili, bazı işleri yoluna koyduktan sonra birlikte ava çıkarlar. Dağ eteklerinde ve ormanlarda keklilik arayan ikili günlerce bir tanesine bile rastlayamaz. İsmetin Gölünde ördek de bulamazlar. Yasin Çavuş'un eşi Zehra'yla karşılaşan ikili, kekliliklere ne olduğunu sorarlar. Özellikle hafta sonları cipleri, silahları, köpekleri ve haritalarıyla avlanmaya gelen ABD'liler, bölgedeki kekliliklerin soyunu kurutmuşlardır. Zehra, ABD'lilerin artık Çorum yönünde avlandıklarını söyler. İkili, askerlik sırasında birçok şeylerini kaybetmiş olduklarını öğrenirler. Köyün güzel kızları da Ankara'da ABD'lilerin hizmetçiliğini yapmaktadırlar.

Temalar

Güç Aynı tarihlerde okula başlayıp askerlik görevlerini yerine getirmeye gitmiş olan anlatı kişileri, küçüklüklerinden itibaren çeşitli işlerde birlikte çalışmış ve köylerinin ormanlık alanlarında avlanmışlardır. Askerlik görevlerini tamamlamalarının ardından köye dönen iki arkadaş, eskiden olduğu gibi yeniden ava çıkarlar. Fakat ikili av sırasında bir tane bile keklığe rastlayamaz. Onların askerde olduğu dönemde bölgeye gelen ABD'liler bütün av yerlerini adeta talan etmişlerdir. İki arkadaş, ülkeyi her açıdan sömürmüş olan ABD'liler tarafından kandırıldıklarını düşünürler. Dönemin Amerikancı hükümetinin izlemiş olduğu Anti-Komünist politikalar ve hiç sorgulamadan kabul edilmiş olan ABD yardımları zaman içinde ülkeyi bir sömürge haline getirmiştir.

BANKACI

Detaylı Olay Örgüsü

Evciler'e Tayin Olan Tuncer'in Yakarışları Bütün meslektaşları Anadolu'nun ücra yerlerine tayin olurken Tuncer Akın, Ankara'nın Evciler köyündeki şubeye bankacı olarak zorunlu göreve gönderilir. Aile üyeleri onun adına çok mutlu olurlar. Fakat göreve başladıktan bir ay sonra Tuncer'den alınan mektuplardan; köylülerin ne kadar kurnaz, çıkarıcı, dedikoducu, maddiyatçı ve düzenbaz olduklarını öğrenirler. Tuncer, Evciler'de yaşamaktan oldukça rahatsızdır. Fakat aradan 3-4 ay geçtikten sonra izne gelen Tuncer'in birkaç ay içinde bir yılını dolduracağını ve köye alışacağı düşünülür. Fakat şikayetlerin artması üzerine kardeşi Turgut, Evciler'e gitmeye karar verir.

Turgut'un Tuncer'in Durumunu Görmeye Gitmesi Otobüsle Ankara'ya varan Turgut, Evciler köyüne nasıl gideceğini kimseden öğrenemez. Tavsiye üzerine ilçeye gitmeye karar verir. Araçların hareket edeceği yere gider. Kendisine birazdan aracın kalkacağı söylense de aracın dolması ve hareket etmesi akşamı bulur. İlçeye varılmasının ardından Turgut, Evciler'e nasıl gidileceğini sorar. Şoför ona, köyün çok yakınından geçtiklerini ve önceden kendisine söylenmiş olsaydı onu orada bırakmış olacağını söyler. Bir handa geceleyen Turgut, sabahleyin araca binip şoförün dediği yerde iner. Köylülerin yoksulluğu ve sefilliği onu derinden etkiler. Alt ve üst yapılar bakımından oldukça

bakımsız olan köy, Turgut'u hayrete düşürür. Kendini Tavşanlılara Takip Tahakkuk Tahsil Memuru olarak tanıtan Turgut, köylülerin ilgisini ancak böyle çekebileceğine karar verir. Turgut'un banka memuru olduğunu sanan köylüler, borçlarının affedilmesi veya ertelenmesi için ona yoğun ilgi gösterirler. Borcu olduğunu sandıkları köylüler hakkında atıp tutarlar. Turgut, Tavşanlılar tarafından verilen bir at ve Nuri'yle birlikte Evciler'e varır. Banka memuru olduğu sanılan Turgut'a herkes izzeti ikramda bulunur.

Temalar

Toplumsal Sınıf Ankara'ya bağlı Evciler köyüne banka memuru olarak tayin olan Tuncer, ülkenin başkentine bağlı bir köyde yaşayan halkın içinde bulunduğu derin sefalete tanık olur. Tuncer'in mektuplarında yaşadığı ve çalıştığı yerden sürekli şikâyet ettiğini gören kardeşi Turgut, Tuncer'i ziyaret etmek için yola çıkar. Fakat bu yolculuk oldukça meşakkatli olur. Evciler köyüne gidecek vasıta bulmak oldukça zordur ve hem yollar hem de toplu taşıma araçları oldukça kötü durumdadırlar. Bölgeye varan Turgut, köylülerin içinde buldukları yoksulluğa, sefalete ve terk edilmişliğe tanık olur. Devlet tarafından unutulmuş veya yalnızlığa terk edilmiş olan yerli halk arasında orman kanunları geçerlidir. İnsanlar hayatta kalmak ve birbirlerine üstünlük kurabilmek için kurnazlığa, yalana, düzenbazlığa ve dalkavukluğa başvururlar.

Kişiler

Turgut Akın (Açık/Mantıklı) Ankara'ya bağlı Evciler köyündeki banka şubesine memur olarak zorunlu göreve gönderilmiş olan anlatı kişinin erkek kardeşidir. Kardeşinin, çalıştığı ve yaşadığı yerle ilgili sürekli şikâyet ettiğini okuması üzerine onu ziyaret etmeye karar verir. Yolculuk sırasında köylü halkın yaşadığı sefalete yakından tanık olan anlatı kişisi, onlar tarafından saygı görmek ve kandırılmamak için kendini üst sınıf bir devlet memuru olarak tanıtır. Köylünün durumu onun bakış açısından aktarılır. Aynı zamanda öykünün anlatıcısıdır.

Vicdanlı "Kardeşimi unuttum. Bankayı, güneyi, her şeyi unuttum Nuri böyle deyince... Bir tuhaf burkuntu çöktü içime. Burnum sızladı. Nuri'yle aramı ölçmeye çalıştım, binlerce, belki on binlerce kilometreydi. Nasıl kapatacaktı bunu?" (Baykurt 2019, 43).

Dürüst "Evciler köyünün Muhtarına aslında bankacı olmadığımı çok anlattım, dinletemedim. Ben böyle söyledikçe o kurnaz kurnaz gülüyordu. Daha olmazsa bir bahane bulup konuyu değiştiriyordu" (Baykurt 2019, 43).

Anlayışlı "Evciler'de on gün kaldım, kardeşim yirmi iki ay. Günlerimiz dolunca canlarımızı dar attık dışarı. Oysa onlar kimbilir ne zamandır yaşayıp duruyorlardı öyle? Ve daha ne zamanca yaşayacaklardı bu minval üzere?" (Baykurt 2019, 44).

Mutlu "Ankara köyleri bizim güneyin köyleri gibi olmazdı. Tam suyun başında, tam "Rabbenâ! Hep banaaa!" denecek yerdeydiler. Su başına yakın köyler gıcır gıcır olurdu. O köylerden birine verilen kardeşimin de bir eli yağda, bir eli balda olurdu. Olursa ayrılıktan derdi olurdu bir. Anasını, babasını, bizi, bankadaki sekreter kızı özlerdi. Eh, o kadarına da katlansın. Ne olsa herkesin gittiği zorunlu bir göreve gidiyor" (Baykurt 2019, 30).

Duyarlı "Gidişinin ayına varmadan mektuplarında bir ağlama tutturdu kardeşim, şaşırıdık! Uzun mektuplar yazıyordu; katmerlenmiş dertler, kangren olmuş yaralar; okurken burunlarımızın direklerini sızlatıyordu. Dar ufuklu, ufacık dünyalı köyün insanları hep birbirlerini kıskanırlar. Hep birbirlerini. Çekiştirirler. Muhtar, ilçedeki memurlara yoğurt yumurta taşır. İmam, köyün sokaklarında eski zamanlardan kalma bir karaltıdır" (Baykurt 2019, 31).

Tuncer Akın Ankara'ya bağlı Evciler köyündeki banka şubesine memur olarak zorunlu göreve gönderilmiş olan anlatı kişisi, Turgut'un erkek kardeşidir.

Muhtar Tavşanlı köyünün muhtarıdır. Oldukça çıkarıcı ve kurnazdır.

Hacı Tavşanlı köyündeki dindar ileri gelenlerinden biridir.

KOYUN KREDİSİ

Kişiler

Zağar Ahmet Anlatının başkişilerinden biri olan Zağar Ahmet, İşçi Partisi'ne oy vermekten vazgeçtikten sonra kendi taşıma şirketini kurmuştur.

Hüseyin Bilgiç İşçi Partisi'ne oy veren Değirmenciklilerin, Ziraat Bankası'ndan verilen krediler sayesinde iktidar partisine oy vermelerini sağlar.

Kara Mehmet Değirmencikli İP seçmeni. Ağaların ve siyasilerin baskılarına dayanan tek anlatı kişisidir.

Tokur Beş yüz beş tane koyunu olan Değirmencikli köylüsüdür.

Diğer anlatı kişilerinin isimleri: Karanın Kadir, Deli Hafızın Nuri vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Köylülerin İşçi Partisi'ne Oy Vermeleri Son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy vermiş olan Değirmenciklilere, mevcut hükümetin temsilcileri hiçbir hizmette bulunmamış ve köyün köprüsü yarıda bırakılmıştır. Hüseyin Bilgiç gibi ağalar, Ziraat Bankası'ndan kredi çekip köylüleri hayvan sahibi yaparak onları kendi tarafına çekmeye çalışmaktadırlar.

İP Seçmenlerinin Satın Alınmaları Köylülere hayvan kredisi verilir ve bu krediyle hayvan alındıktan sonra hayvanları satıp başka işlere girilir. Beş yüz beş tane koyunu olan Tokur gibi Zağar Ahmet de kredi alır. Fakat hayvanları satıp kendine bir araç satın alır. Bir şirket kuran Zağar Ahmet'e Deli Hafızın Nuri de ortak olur. Karanın Kadir de İşçi Partisi'ne oy vermekten vazgeçip Ziraat Bankası'ndan kredi alır. Bazı kredi çekenler elma bahçesi yapacaklarını söyledikleri için bir süre takip altına alınırlar. Kendi çıkarları adına devletin bankasını dolandıran siyasiler, birkaç kişiyi zengin edip Değirmenciklileri İşçi Partisi'nden soğutmuş ve kendi taraflarına çekmişlerdir.

Temalar

Entrika Son seçimlerde çoğunlukla İşçi Partisi'ne oy vermiş olan Değirmencikliler, iktidarda olan sağ parti tarafından cezalandırılmak istenir. Köye yapılacak olan köprü tamamlanmaz ve hiçbir hizmet götürülmez. Fakat bu faaliyetlerin yeterli olmadığı gören siyasiler başka bir yola başvururlar. Devlet bankalarından verilen krediler aracılığıyla İşçi Partisi'ne oy vermiş olan Değirmenciklilerden bazıları sağcı partiye devşirilir. İşçi Partisi'nden iktidar partisine kayan seçmenlerin kendi işlerini kurduklarını gören diğer köylüler de İP'ye oy vermekten vazgeçerler.

KÖY MÜHÜRÜ

Kişiler

Muhtar Seçimle köyün muhtarı olmuş olan anlatı kişisi, düzenbazlık ve kurnazlıkla kendi çıkarlarını geliştirir ve köylülerin sorunlarıyla hiç ilgilenmez.

Dulavret Tavuk ve yumurta yetiştiricisi olan kadın anlatı kişisi, Muhtar'la birlikte olduğu söylenen dul köylü kadınlardan biridir.

Köylüler Muhtarın görevine son vermek ve onun mührünü almak isterler.

Hacı Köylülerin ilçeye gitmeye çalıştığı otobüsün şoförüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Köylülerin Muhtar'ı Şikâyet Etmeye Karar Vermeleri Son seçimleri kazanmış olan Muhtar'ın tavırlarından ve tutumundan hiç memnun olmayan köylüler, onu kaymakama şikâyet etmeye karar

vermişlerdir. Yeni Harman, Klup ve Samsun marka sigaralar tüketen Muhtar, kısa sürede sahip olduğu zenginlikle çevresindekilere gösteriş yapmaya ve büyüklenmeye başlamıştır. Muhtar'a dertlerini anlatmaya ve onunla görüşmeye çalışan köylüler ona söz geçiremezler. Muhtar köylüleri ciddiye almadığı gibi onları tehdit ederek gözdağı verir.

Muhtar'ın Görevine Son Verilip Yeni Bir Muhtar Seçmeye Karar Verilmesi Bunun üzerine köylülerin bir otobüse doluşup muhtarın en çok korktuğu kaymakama, savcıya ve onbaşıya gitmeye karar verirler. Fakat elindeki silahla konakladığı handan çıkıp köylülerin yolunu kesen Muhtar, onların gitmelerine izin vermez. Muhtar'dan kurtulmaya çalışan köylüler onun silahını ele geçirirler. Bunun üzerine köylüler Muhtar'ın mührünü alıp onun görevine son verirler. Köylüler, bir an önce yeniden seçim yapıp kendilerine yeni bir muhtar seçmek için köye geri dönerler.

Temalar

Güç Seçimi kazandığı günden itibaren, muhtarlığını yaptığı köyün hiçbir sorununa çözüm bulamamış ve onlara hizmet etmemiş olan Muhtar; siyasetteki, bürokrasideki ve askeriyedeki ilişkilerini geliştirerek kolay yoldan zenginleşmeye başlamıştır. Fakat onun ilgisizliğine ve umursamazlığına daha fazla katlanamayan köylüler, şikâyetle bulunmak üzere ilçeye gitmek için yola çıkarlar. Yolculuk sırasında köylüler, yollarını kesen muhtarla tartışmaya girer. Muhtarın mührünü elinden alan köylüler, kendilerine yeni bir muhtar seçmek için köye geri dönerler. Kırsal alanda itibar kazanma ve güç elde etme, genellikle şiddete ve baskıya dayanır. Düzenbazlık ve kurnazlıkla kişiler makam veya itibar sahibi olurlar.

DAĞLARDA DOĞURACAĞIM

Kişiler

Hemşire Hastanede anlatıcıyla ilgilenir.

Doktor Anlatıcının doktorudur.

Anlatıcı Kadın anlatı kişisi, gebe kalmaması gerektiğini söyleyen köylülere ve sağlık görevlilerine inanmaz. Bulunduğu yerden ve sosyal çevresinden kaçıp uzaklaşmak ister.

Rıza Bey Anlatıcının günlük işçi olarak çalıştığı tarlalardan birinin sahibidir.

Sakar Emin Anlatıcının eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının gebe Kalmak İstemesi Doğup büyüdüğü köyün, en güçlü ve girişken kadınlarından biri olan anlatıcı, Rıza Bey'in destelerini taşımış ve gündelik ücret alarak ovada çeşitli işler yapmıştır. Gücü ve çalışkanlığı nedeniyle işverenler tarafından daima ödüllendirilmiştir. Evlenme çağına geldiğinde anlatıcı, Sakar Emin'le evlendirilir. Fakat yapılan doktor muayeneleri sonucunda anlatıcının gebe kalmasının oldukça tehlikeli olduğu ortaya çıkar. Sakar Emin'in bütün önlemlerine rağmen anlatıcı, kendi arzu ettiği için gebe kalmayı başarır. Yedinci aya kadar gebeliğini gizlemeyi başarsa da en sonunda karnındaki şişkinlik onu ele verir.

Anlatıcının Bebeğinin Alınması Ebeveynleri ve kayınları tarafından hastaneye götürülen anlatıcının çocuğu alınır. Bundan dolayı anlatıcı; doktor ve hemşire dahil herkese öfke kusar. Kendisinin hiçbir köylüden eksik yanının olmadığını, herkes gibi gebe kalabileceğini ve çocuğunun çalındığını düşünür. Köylüleri tarafından kandırıldığını düşünen anlatıcı, bir dağ köyünde doğum yapip oranın halkıyla birlikte yaşamak ister.

Temalar

Kendini Kandırma Oldukça güçlü bir bedene ve bünyeye sahip olan anlatıcı, Sakar Emin'le evlendikten sonra gebe kalmasının kendi sağlığı için oldukça tehlikeli olacağını öğrenir. Fakat bütün engel olma çalışmalarına rağmen anlatıcı gebe kalmayı başarır. Fakat gebe olduğunun anlaşılması

üzerine hastaneye kaldırılan kadın anlatı kişinin bebeği alınır. Bebeğinin kendisinden çalındığını ve herkes gibi sağlıklı olduğunu düşünene kadın anlatı kişisi, yaşadığı topluluğun kendisi için yalnızca kötülük istediğini düşünür ve bundan dolayı uzak diyarlara gitmek ister.

HEYKEL

Kişiler

<i>Teğmen Saim</i>	Çit köyüne heykel yapılması projesine öncülük eder.
<i>Muhtar</i>	Çit köyünün muhtarıdır ve heykel projesinde en fazla çaba gösteren kişilerdendir.
<i>Kasım Efendi</i>	Köyün öğretmenidir.
<i>Levazım Albayı</i>	Heykelin açılış törenine katılır ve konuşma yapar.
<i>Kaymakam</i>	Köyün bağlı olduğu ilçenin kaymakamıdır.
<i>Malmüdüğü</i>	İlçeye bağlı bürokratlardan biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Heykellerin Dinciler Tarafından Kırılması Sakallı ve cüppeli erkeklerin, dualar okuyarak neredeyse her gün büst ve heykel parçaladığı günler yaşanmaktadır. Devlet, kırılan heykelleri yeniden yaptırıp onların güvenliğini sağlamak için bekçiler görevlendirmeye karar verir. Memleketin her yanına büst yapılmasına karar verilmesi üzerine Çit köyündeki bürokratlar ve askerler harekete geçerler.

Çit Köyündeki Büst Çalışmasında Bürokrat-Asker Kavgası Teğmen Saim, Muhtar ve köy kurulu caminin hemen karşıısına bir büst yapılması için çalışmalara başlarlar. Köy Öğretmeni Kasım Efendi de çalışmaya destek verir. Büstün tamamlanmasının ardından gösterişli bir açılış yapılır. Milli ritüeller gerçekleştirildikten sonra Levazım Albayı açılış konuşması yapar. Kaymakam Albayı'nın açılış konuşmasını yapmasına öfkelenir ve Kasım Efendi'ye programın kim tarafından hazırlandığını sorar. Bunun üzerine bürokratlar ve askerler arasında bir tartışma yaşanır ve aralarında gizli bir rekabet olduğu görülür. Köyün ileri gelenlerinin araya girmesiyle Kaymakamın gönlü alınır. Açılış sona erdikten sonra devlet görevlileri bir daha bölgede görünmezler. Köylüler, büstün başına bir bekçi dikip onun kırılmaması için dua ederler.

Temalar

Güç Sakallı dinciler tarafından ülkenin dört bir yanında büstler ve heykeller parçalanır. Bunun üzerine dönemin hükümeti tarafından ülkenin her merkezine büst ve heykel yapılmasına ve onları korumak içinde bekçilerin görevlendirilmesine karar verilir. Askerlerin ve bürokratların girişimleriyle Çit köyünün merkezine bir büst yapılır. Büstün tamamlanmasının ardından gösterişli bir açılış yapılır. Fakat açılış sırasında bürokratlar ve askerler arasında bir soğuk bir çatışma yaşandığı görülür. Büst açılışında Kaymakam yerine Levazım Albayı'nın konuşma yapması bürokratların tepkisini çeker. Askerler ve bürokratlar arasında yaşanan tartışma sivillerin girişimiyle tatlıya bağlanır.

DOZERCİLER

Kişiler

<i>Muhtar</i>	Tahtayazı köyünün muhtarıdır ve anlatının başkişilerinden biridir.
<i>Muhtar'ın Karısı</i>	Muhtarın eşidir.
<i>Çavuş</i>	Buldozer kullanan zayıf bir işçidir.
<i>İbiş Osman</i>	Köydeki çalışmalarda yer alan işçilerden biridir.

Ramazan Köydeki çalışmalarda yer alan işçilerden biridir.

Balaban Ahmet Köydeki çalışmalarda yer alan işçilerden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

İşçilerin Muhtarın Evinde Yemek Yemeleri Eşi ve geliniyle birlikte yaşayan muhtar, köyde dozerlerle çalışan işçileri ağırlamak için eşinin yemekleri hazırlayıp hazırlamadığını kontrol eder. Almanya'ya gitmiş olan oğlunun gönderdiği para sayesinde geçimlerini sağlamaktadırlar. Muhtarlık maaşı köye gelen kişileri ağırlamak için yeterli değildir. Eve gelen işçiler muhtarın gelininin güzelliğini överler. Almanya'ya giden oğlunun akılsız olduğunu, zira böylesine güzel bir kadının yalnız bırakılmaması gerektiğini düşünürler.

İP'ye Oy Vermemiş Olan İşçilerin Pişmanlığı Ardından çalışma koşullarının çetinliğini eleştirip İP'ye oy vermek yerine muhtarın partisine oy vermenin pişmanlığını dile getirirler. Muhtar işçi misafirlerine, bir dahaki seçimde istedikleri partiye oy vermelerini söyler. Zira kendisi de tükenmiş ve elde ettiği kazanç giderlerini karşılamaya yetmemektedir. Hakkında Komünist olduğu yönünde dedikodular çıkarılmış olan öğretmen köye dönmüştür. Onunla birlikte bir eğitim müfettişi de gelmiştir. İşçiler ve muhtar, okula gidip öğretmene müfettişin durumuna bakmak isterler. Ardından dozere binip işe koyulurlar.

Temalar

Aldanma Tahtayazı köyünde çalışma yapan işçiler, son seçimlerde dönemin iktidar partisinden vaatlerine kanıp İP'ye oy vermedikleri için derin pişmanlık yaşamaktadırlar. Köyün öğretmeni hakkında da, Komünist olduğuna dair söylentiler çıkarılmış ve öğretmen oldukça zor bir duruma sokulmuşlardır. Akşam yemeklerini muhtarın evinde yiyen işçiler, muhtarın evini adeta dertleşme yeri haline getirmişlerdir. Çeşitli vaatlere kanıp İP'ye oy vermemiş olan işçiler, çalışma koşullarının ağırlığından ve hayat şartlarından şikâyet ederler. Aynı şekilde muhtar da mevcut durumdan oldukça rahatsızdır.

KANADALAR

Kişiler

Anlatıcı Üçüncü tekil şahıs anlatıcı, her şeyi gören ve her şeyi bilen bir konumdadır.

İmam Dağ köyünün imamıdır ve kanadalar aleyhinde söylemlerde bulunur.

Detaylı Olay Örgüsü

Kanadaların Köylüler İçin Önemi Dağ köylerinde çalışan kanadalar, köylüleri ve onların eşyalarını uzak yerlere taşımada vazgeçilmez bir araçtır. Kore ve Vietnam savaşlarında da önemli hizmetlerde bulunmuştur. Özellikle dağ köylüleri için kanadalar vazgeçilmez bir ulaşım aracıdır. Kanada sürücüleri, gittikleri her yerde onun bakımıyla ilgilenir ve yolculardan aldıkları bozuk paraları bütünlerler.

Kanada Sahiplerinin Zor Duruma Düşmesi Bazı köy imamı kanadalar aleyhinde söylemlerde bulunsalar da köylüler onlardan vazgeçemez. Bir gün ormancılar kanadalardan birinde arama yaparlar. Kanadada yasaklı bir madde bulunması üzerine kanada sahibi mahkemeye verilir ve kanada açık arttırmaya çıkarılır. Köylüler kanada sahiplerinin araçlarına asla pey vermezler. Bu sayede en düşük ücret karşılığında kanada yeniden sahibinde kalır. Fakat şoförün kazancı haksız bir şekilde devletin eline geçer.

Temalar

Adaletsizlik Dağ köylerinde yerlileri ve onların eşyalarını uzak yerlere taşıyan kanada sürücüleri oldukça saygın bir konumdadırlar. Fakat dönemin bürokratları ve siyasi yapısı, maddi çıkar elde etmek amacıyla kendine suni durumlar yaratır. Bu nedenle birçok vatandaşı ciddi haksızlıklara ve adaletsizliklere maruz kalırlar. Kanada sürücüleri, elde ettikleri gelir nedeniyle sürekli devlet tarafından

denetim altında tutulurlar. Kaçak veya yasak madde bulundurmaktan suçlanan Kanada sürücülerinin araçları açık arttırmayla satılığa çıkarılır. Bu araçları yeniden eski şoförleri satın alırlar. Kanada sürücülerinde elde ettikleri geliri araçlarını yeniden geri almak için harcarlar.

KULOBA'DAN BİLDİRİ

Kişiler

Anlatıcı Kulobalı bir köylüdür. Ben-öyküsel anlatıcıdır.

Ayşe Anlatıcının eşidir.

Memiş Köyün kahvecisidir.

Süleyman Köy karakolunun komutanı olan onbaşidir.

Baş Yargıç İlçedeki mahkemenin yargıcıdır.

Diğer anlatı kişileri: Başbakan, Bakanlar, Vali, Mübaşir vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Kuloba'da Yapı Çalışmalarının Başlaması Cenevizlilerden kalma bir yerleşim yeri olan Kuloba köyü, yakın geçmişte yaşanan bir olaydan dolayı rezil olmuş ve yerliler sefil duruma düşmüşlerdir. Yağmurlu bir günde konaklamak yola devam edemeyip köyde konaklamak zorunda kalan Başbakan, Bakanlar ve Vali, köyün esenliksiz durumunu görüp utanç içinde kalmışlardır. Köylülerse yoksulluklarından dolayı onlardan daha çok utanmışlardır.

Kulobalıların Zor Duruma Düşmeleri Havaaların ısınmasıyla birlikte bölgede yapı çalışmaları başlar. Fakat bu çalışmalar nedeniyle Sıtmasıyuru kurur ve yerliler çağdaş kıyafetler giymek zorunda kalırlar. İlk defa pantolon giyen erkek köylüler penislerini ne tarafa doğru yatıracaklarını şaşırırlar. Penisin sağ ya da sol tarafa eğildiğini öğrenen erkekler, kendi penislerinin ne tarafa doğru eğildiğini konuşurlar. Bunun üzerine köylüler sağcı ve solcu olmak üzere ikiye ayrılırlar. Köyün içinde yayılan sağcı-solcu tartışması emniyet güçlerine ulaşır. Dolayısıyla Kulobalıları mahkemeye çıkarlar. Kahveci Memiş Baş Yargıç'a sağcı-solcu tartışmasının, köylü erkekleri ayırt etmek için kullanılan tabirler olduklarını anlatır. Bunun üzerine Kulobalıları serbest bırakılırlar. Fakat basında yapılan haberler nedeniyle rezil ve sefil olurlar.

Temalar

Güç En yüksek seviyedeki bürokratların Kuloba'ya yaptıkları ziyaret sonucunda şahit oldukları sefalet ve yokluk dolu manzaralar sonucunda bölgenin kalkınması için çalışmalara başlanır. Fakat çalışmalarda yer alan köylülerden şalvar yerine pantolon giymeleri istenir. Pantolon giydiklerinde penislerini bir tarafa doğru sabitlemek zorunda kalmış olan köylüler, ilk defa penislerinin bir tarafa doğru eğildiğine şahit olurlar. Bunu kendi aralarında alay konusu haline getiren köylüler; penisi sağ tarafa doğru eğilenlere sağcı, sol tarafa doğru eğilenlereyse solcu demeye başlamışlardır. Köylüler arasında sağcı-solcu tartışması olduğunun sanılması üzerine dönemin siyasileri tarafından mahkemeye verilirler. Dönemin siyasilerinin özellikle solcuları her yerde kovalayıp cezalandırmaya çalıştıkları görülür.

EKİN ARASINDA

Kişiler

Galip Kumdarı köyünde bekçilik yaparken amcasının oğlunu yaralamaktan tutuklanır. 26 yaşındadır ve üç çocuk sahibidir.

Şakir Galip'in emmisinin oğludur.

Sultan Galip'in eşidir

Esm'e şakir'in eşi ve Galip'in eski sevgilisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Galip'in Genel Af Sayesinde Hapisten Kurtulması Askeri darbeyle sivil devrilir ve iktidardaki yöneticiler hapse atılırlar. Haklarındaki suç dosyaları teker teker mahkemede görüşülür. Askeriye, yaptığı darbenin ardından kısa bir süre sonra, sivil hükümeti başa getirir ve önceki sivil hükümet, suçlarından dolayı mahkûm edilir. Fakat çıkan genel afı birlikte suçlular serbest bırakılır ve dosyaların tutulduğu mahzenlerde çıkan yangın sonucunda dosyalar ortadan kaybolur. İşlediği suçtan dolayı dört yıl hapis cezasına çarptırılması beklenen Galip, çıkan genel afı son anda kurtulur.

Galip'in Tutuklanmasının Sebebi Kumdarı köyünde çobanlık ve bekçilik yaparak geçimini sağlayan Galip'in oldukça mütevazı bir hayatı vardır. Babasının aksine emmisi, köyün önemli toprak sahiplerinden biri olmuştur. Bir gün emmisinin oğlu şakir'in hayvanlarının ekinlere girdiğini gören Galip, onu elindeki değnekle döverek hastanelik etmiştir. Bunun sebebi şakir'in Galip'in gerçek aşkı olan Esm'e'yle evlenmiş ve birbirlerinin olmaya söz vermiş olan Galip'le Esm'e kötü kaderlerine karşı gelememişlerdir. Esm'e şakir'den üç çocuk dünyaya getirir. Sultan'la evli olan Galip eşiyle neredeyse hiç sevişmez. Galip'in dosyası da siyasi suçlularınki gibi mahzende yanacaktır. Fakat sevdiğine kavuşamamış olan Galip hayattan zerrece zevk alamadan yaşamını sürdürmeye devam edecektir.

Temalar

Aşk Kumdarı köyünde çobanlık ve bekçilik yaparak yaşamını idame ettiren Galip, gençlik yıllarında tek aşkı olan Esm'e'yle sürekli sevişmiş ve sevgililer birbirleriyle evlenmeye söz vermişlerdir. Fakat Esm'e, kendisine hiç fikri sorulmadan Galip'in emmisinin oğlu şakir'le maddi gerekçeler nedeniyle evlendirilir. Kötü kaderini kabullenmiş olan Galip Sultan'la evlenmiştir. Çiftin üç çocuğu olmasına rağmen Galip Sultan'la hiç aşk yapmak için sevişmemiştir. Yıllar sonra Galip, hayvanlarının ekinlere girmesi bahanesiyle şakir'i döverek hastanelik eder. şakir döverek Galip, sevgilisinden ayrı koyulmuş olmanın intikamını almaya çalışmıştır.

KAYADAKİ BAL

Kişiler

Hoca Köyün üfürükçüsü ve imamıdır.

Halit Anlatının başkişisidir ve ben-öyküsel anlatıcısıdır.

Müyesser Ethem Çavuş'un kızıdır.

Fatma İbişoğlu'nun kızıdır.

Molla Halil Köyün varsıllarından biridir.

Hacı Kadir Köyün varsıllarından biridir.

Halit'in Annesi Anlatının başkişisinin annesidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Halit'in Verem Olması Gençlik yıllarında oldukça hareketli ve güçlü olan Halit, askerlik çağlarında tükürüğünün kanlandığı ve şiddetli öksürük krizlerine girdiği bir hastalığa yakalanmıştır. Keşan'da askerlik yaparken rahatsızlığının şiddetlenmesi üzerine Gelibolu'daki bir hastaneye kaldırılır. Doktorların da hastalığa çözüm bulamaması üzerine Halit taburcu edilir. Köyüne döndükten sonra

Halit, şifa bulabilmek için Hoca'ya gitmeye ve ona dua ettirip üförtmeye başlamıştır. Hoca, vereme yakalanmış olan Halit'e yedi çeşit baharın balla harmanlandığı bir macun önerir.

Halit'in İyileşmeye Yönelik Çabaları ve İyileşme Umutları Halit, köyün varıllarından olan Molla Halil'le Hacı Kadir'den bal ödünç almayı düşünür. Fakat kısa süre sonra onların kendisine hiçbir şey vermeyeceklerini, zira onların bu şekilde zenginleştiklerini anlar. En büyük hayali evlenmek olan Halit, çok sevdiği Ethem Çavuş'un Müyesser'i başkasına kaptırmasıdır. Diğer güzel kızlar da başkalarıyla çoktan evlenmişlerdir. Evlenme çağına gelen İbişoğlu'nun Fatma'yı çeşmenin önünde bakraçlarla gören Halit onunla evlenmek ister. Bir zamanlar babasının bal topladığı bağların üzerindeki kayalara gitmeye karar verir. Annesine haber verdikten sonra bir tanıdığından aldığı urganla kayadan aşağı inen Halit, gücünü yitirir ve elindeki ip kaymaya başlar. Kendini fazla zorlayan Halit, bir an için bilincini yitirir ve ipin sonuna kadar kayar. İple yukarı tırmanacak gücü kalmayan Halit, rahatsızlığının şiddetlenmesiyle can verir. Annesi umutla onun bal toplamış bir şekilde geri dönmesini bekler. Onun ölümünün ardından onun hakkında konuşan köylüler, Halit'in kurtulduğunu söylerler.

Temalar

Umut Askerlik çağında verem hastalığına yakalanmış olan Halit, bakımsızlıktan ve ilgisizlikten dolayı çözüm yolunu büyücülerde ve üfürükçülerde aramaya başlamıştır. Hoca'nın önerdiği macunu yapabilmek için bal bulması gereken Halit, bunu varıllardan temin edemeyeceğini anlaması üzerine bal bulunan kayalıklara ipe iner. Fakat hastalığına yenik düşen Halit, kayalardan ipe aşağı indiği sırada can verir. Gelecekle ilgili hayalleri olan, evlenmek isteyen ve eski sağlığına kavuşmayı arzulayan Halit umut doludur. Fakat ilgisizlik ve umursamazlık yüzünden hayatını kaybeder. Ölümünün ardından köylüler onun kurtulduğunu söylerler. Fakat onun hayattan derin beklentileri ve umutları vardır.

ARDIÇLI KAYA

Kişiler

Memet Çavuş Anlatının başkişisi, Özbek köyünde yaşayan bir köylüdür.

Paşa Memet Çavuş'un eski komutanıdır.

Kâmile Memet Çavuş'un annesidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Memet Çavuş'un Ardıçlı Kaya'ya Çıkması İki kızı kaçırılmış ve odun bulup toplama bahanesiyle evden ayrılan oğlunu bir daha görmemiş olan Memet Çavuş, yaşlılık döneminde eşi Kâmile'yle birlikte Özbek köyünde yokluk içinde yaşamaktadır. Gençlerin teker teker terk ettiği köyde tarlalar işlemez hale gelmiştir. Gün geçtikçe fakirleşen ve sefaleti artan Memet Çavuş, Ardıçlı kayaya çıkıp kendi içindeki boşluğu yok etmek ister.

Memet Çavuş'un Ardıçlı Kayadan İnmesi Rüyasında askerlikte tanıştığı paşayı gören Memet Çavuş ondan iş ister. Yaşlanmasına rağmen iş bulma umuduyla Almanya'ya ve Finlandiya'ya işçi olarak başvuru yapmıştır. Fakat başvurular kabul edilmemiştir. Ölmüş olduğu için Memet Çavuş'a arzusunu yerine getiremeyeceğini söyleyen paşa, yoğun ısrara dayanamaz ve onu listesine alır. Fakat uyanması üzerine gördüklerinin rüya olduğunu anlayan Memet Çavuş, ardıçlı kayadan içindeki boşluk daha büyümüş bir halde iner.

Temalar

Umut “Ardıçlı Kaya yoksulluğun bir başka boyutunu işlemektedir. Memet Çavuş rüyasında paşayı görür, kendisine yardımcı olmasını, bir iş bulmasını ister” (Yanardağ 2007, 237). Özbek köyünde derin bir yoksulluk yaşayan ve çocukları tarafından da terk edilmiş olan Memet Çavuş, içinde bulunduğu esenliksiz durumdan kurtulmak hayaliyle rüyasında gördüğü paşadan yardım ister. Fakat paşayı rüyasında gördüğünü anlaması üzerine umutları uya düşer ve içindeki boşluk hissi daha da büyür.

GÖZLEME

Kişiler

Töntön İboç Anlatının çocuk başkişisi, köyde hayvan güder ve üvey annesi tarafından hor görülür.

Üvey Anne Töntön İboç'un üvey annesidir. Üvey oğluna kötü davranır.

Çeliğin Avrat Evinin açıklığında gözleme yapan kadın anlatı kişisidir.

Taki Bey/Baki Bey Bölgenin varlılarıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

İboç'un Gözleme Kokusu Alması Korunun arasında hayvanları otlatan Töntön İboç, yakınlarıdaki köylerden birinden gelen yağlı gözleme kokusu almaktadır. Annesi öldükten sonra babası yeniden evlenmiş ve Töntön İboç'a üvey anne getirmiştir. Üvey anne İboç'a kötü davrandığı gibi aynı zamanda ona sert bazlamalar yapar. Diğer çocuklar yumuşak bazlama ve yumurtayla beslenirken İboç'a taş gibi sert bazlamalar düşmektedir. Kendisi hakkında şeyleri umursamadan İboç, gözleme kokusunu takip etmeye başlar.

İboç'un Gözlemeyi Bulması Çeliğin avrat evin dışında halis yağ ile gözlemeler yapmaktadır. Bu gözlemeler Çubuk'ta yaşayan Taki Bey ve Baki Bey'e götürülecektir. Zira Çelik onlar sayesinde toprak ve hayvan sahibi olabilmıştır. Öğleden sonraki vakitlerde İboç, Ümmühan kayasına oturur. Ardından Çeliğin avrattan gözleme ister. Fakat gözleme alamaz. Bunun üzerine İboç, kimseye fark ettirmeden bir gözleme aşırır. Yağlı gözlemeyle Ümmühan kayasına oturan İboç onu afiyetle yer. Büyüdüğünde hiçbir çocuğu gözlemesiz bırakmamaya söz verir.

Temalar

Arzu "Bir gözleme kokusu alan Tontön İboç, doğaya, varlıklarıya söve söve gözleme yapılan yere yaklaşır bir tane aşırır ama gözlemeyi arzu eden öteki çocukları da düşünmeden edemez. "Ben büyüdüğüm zaman bütün çocuklar gözleme yiyecek!.." Baykurt böylece dikelmeleri ferdilikten çıkarıp toplumsallığa ulaştırmasını bilir" (Yanardağ 2005, 85). Çocuk psikolojisini başarıyla yansıtan yazar, Töntön İboç'un çok basit bir isteğine ulaşabilmesi için verdiği mücadeleye değinir. İsteddiği şeyi elde eden Töntön İboç, diğer çocukları da unutmaz.

NATO YOLU

Detaylı Olay Örgüsü

Azime'nin Ali'yi Doktora Götmek Üzere Evden Ayrılması Günoluk köyünde odun kesip çifte sürerek hayatlarını idame ettiren aile, Süleyman'ın Almanya'ya işçi olarak gitmesinin ardından, erkeksiz kalmanın neden olduğu zorlukları yaşamaktadırlar. Azime, kayınvalidesi Şerfece'nin isteği üzerine sabah erken saatlerde en küçük oğlu Ali'yi Cinkaşı'daki doktora götmek için hareketlenir. Azime, Ahmet'le Ayşe'yi Şerfece'ye emanet eder. Şerfece Azime'ye, Süleyman'a içler acısı durumlarını bildirmek amacıyla ona göndermesi için bir mektup verir.

Ali'nin Yolculuk Sırasında Ölmesi Sırtındaki bebekle saatlerce yürüyen Azime, Süleyman'ın Almanya'da farklı milletlerden olan kadınlarla gününü gün ettiğini duymuştur. Öğleye doğru şiddetli bir duyması üzerine Azime bayılır. Türkiye'yi bir uçtan bir uca aşacak olan Nato Yolu'nun yapım çalışmaları hız kesmeden devam etmektedir. Projenin başında ABD'li mühendislerin yanında yerliler de vardır. Yol çalışmalarında görev yapan işçiler kurdukları sendika sayesinde talep ettikleri ücret artışını kazanmışlardır. İşçilerden biri olan İbrahim Çavuş, başlangıçta yolun kenarına serilmiş bir çuval sandığı daha sonraysa onun bir insan olduğunu anladığı Azime'yi baygın halde bulur Bir süre sonra ayılan Azime, çocuğunun cansız bedenini görmesi üzerine yeniden bayılır. İbrahim Çavuş Azime'yi işçilerin kaldığı yerleşkeye götürür. Azime kendisine geldikten sonra, kötü kaderine isyan ederek köyüne geri dönmek için hareketlenir. Bu sırada radyodan; yapım aşamasında olan yol çalışmasına ve ABD'nin aya ayak basışından bahsedilir. İşçiler; çocukların bakımsızlıktan öldüğü bir

medeniyete ve onların temsilcileriyle simgelerine sinkaf edip radyoyu kapatırlar. Mühendis Ülkü İbrahim Çavuş'a, Azime'nin bir araçla köyüne bırakılmasını söyler.

Temalar

Görünüş *Nato Yolu* adlı öyküde gerçek vaka zamanı, ABD'nin aya ayak bastığı ve bir ülkeyi uçtan uca kat eden devasa bir otoyolun yapıldığı dönemde geçmektedir. Radyodan ve çeşitli basın-yayın kuruluşlarından yapılan haberlere göre; ABD'nin güdümünde olan ülkeler hızla kalkınmaktadır ve insanlığa büyük hizmetler yapılmaktadır. İnsanlığı devasa otoyollar yaptığı ve aya ayak bastığı tarihlerde henüz üç yaşını doldurmamış olan çocuklar; hastalıktan, bakımsızlıktan ve ilaçsızlıktan ölmektedirler. Mevcut sermaye insanlığın gerçek ihtiyaçları için harcanmamaktadır. Fakat sermayedar ve büyük mülk sahipleri yapılan harcamaların çok gerekli olduğu konusunda insanları ikna etmeye çalışmaktadırlar.

Kişiler

Azime (Sosyal/Duygusal) Anlatının kadın başkişisidir. Üç çocuğu vardır ve eşi Almanya'dadır. Kayınvalidesi Şerfece'yle birlikte yaşamaktadır. Günoluk köyünde oldukça zor şartlar altında yaşamaktadır. Yokluk ve sefalet oldukça derindir. Almanya'daki eşinin başka kadınlarla birlikte olduğunu bilen Azime kendini çocuklarına adanmıştır. Fakat çoğu zaman kendini yalnız bırakılmış ve terk edilmiş hisseder. Bütün olumsuzluklara rağmen güçlü durmaya çalışır.

Çalışkan "Azime, oduna çifte gitmekten, ağır erkek işleri tutmaktan irelmış ellerini uzattı bebeyi almak için, geri çekti, yürüdü kaynanasının ardından" (Baykurt 2019, 138).

Cefakâr "Al gelinim bebeni, vur sırtına!" dedi Şerfece. Selâmetle git, selâmetle gel! Allah yardımcın olsun! Kuşağındaki parayı düşürüp şaşırma. Parasız bakmaz gâvur doktorlar!" (Baykurt 2019, 139).

Umutsuz "Sırtındaki Ali öksürdü: "Kaynanam da habire mektup yazdırıp kattırıyor. Posta paralarına yazık! Elindeki avratları boşlayıp da açmaz bile bunlar! "Ben memlekette elsiz ayaksız bir avratla iki bebe bıraktım. Biri de ben geldikten sonra doğdu. Anam zaten bir çaresiz avrat, şunlara bir mektup yazayım, üç yüz lira para katayım!" demez! Bilmez miyim tabiyatını az çok! Demez kör şeytanından bulası..." (Baykurt 2019, 140-141).

Telaşlı "Azime ayıldı. Telâşla toplandı. Elleriyile göğüslerini tuttu, kapattı açılmış gibi. Yüzüne bir yalvarma anlamı çöktü birden" (Baykurt 2019, 146).

Üzgün "Azime direndi: "Ver birimiz!" dedi. Kaptı aldı bebeyi. "Kadersizim!" dedi. "Kadersiz Alim..." Öptü kokladı, öptü kokladı, gözyaşlarıyla yüzünü gözünü ıslattı bebenin" (Baykurt 2019, 147).

Şerfece Azime'nin kayınvalidesi ve Süleyman'ın annesidir.

İbrahim Çavuş Nato Yolu'nun yapımında çalışan bir işçidir.

Ülkü Nato Yolu'nda çalışan bir mühendistir.

Ali Azime'nin en küçük oğludur.

Süleyman Azime'nin Almanya'ya işçi olarak göç etmiş eşidir.

Ahmet / Ayşe Azime'nin çocuklarıdır.

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Anadolu Garajı. 7*. İstanbul, Beyoğlu: Literatür Yayınları, 2019.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikaye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.

Yanardağ, Mehmet Fetih. «*Fakir Baykurt'un Hikayelerinde Tema.*» Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007: 227-263.